

Nr 805.

Av herrar **Hagberg** i Luleå och **Brädefors**, *om avslag å Kungl. Maj:ts proposition, nr 234, med förslag till lag om ändring i vissa delar av 8, 10, 11 och 16 kap. strafflagen m. m.*

Kungl. Maj:ts proposition nr 234 med förslag om ändring i vissa delar av 8, 10, 11 och 16 kap. strafflagen, med förslag till lag om indragning av vissa skrifter samt förslag till lag om ändring av i vissa delar av strafflagen för krigsmakten innebär ytterligare begränsningar av de demokratiska friheterna och bygger på den så kallade utredning, som kommittén mot statsfientlig verksamhet förebringat. Denna så kallade utredning har redan underkastats en viss granskning av den ena av oss motionärer — Hagberg — i samband med remissen av regeringens proposition till utskottet. Av denna granskning framgår, att kommittén bygger sina allvarligaste anklagelser mot kommunistiska partiet — anklagelser för spionage och landsförräderi — på förfalskade dokument. Kommunistiska partiet, som är en sammanslutning av *svenska* arbetare och arbetarkvinnor, avvisar med allt eftertryck varje insinuation, att det skulle vara intresserat av spionage, och betraktar själv landsförräderiet som en den föraktligaste och gemenaste gärning.

När vi emellertid vänder oss emot den av regeringen föreslagna skärpta spionerilagstiftningen sker det alltså inte, därför att vi skulle anse det vara oriktigt att vidtaga åtgärder mot spioneri. Vi kan emellertid inte bortse från det förhållandet, att denna strafflagskärpning är ett led i en allmän reaktionär offensiv mot de demokratiska friheterna och att den av regeringen föreslagna paragrafen i reaktionära myndigheters händer kan orättfärdigt utnyttjas mot en för vederbörandes politiska åskådning förhatlig rörelse. Från många länder har under senare tid givits exempel på hur reaktionära krafter med förkärlek valt anklagelser från spioneri och landsförräderi som tillhygge mot demokratiska och revolutionära krafter. En hel skola för framställning av komprometterande dokument mot sådana rörelser har också uppstått, och polisen har i olika länder begagnat sig av sådana tjänster. Det är inte så många år, sedan polisen och garnisonen i Stockholm mobiliserades på grund av dylika falska dokument och varningar för en »revolution».

Ett märkligt förhållande i lagtexten är, att det inte förbjödes att insamla vissa uppgifter av militär natur annat än om syftet är att gå främmande

makt tillhanda. Om lagen i så fall skall ha någon mening, med undantag förstås för fall där en klar juridisk bevisning föreligger och sådana exempel finns ju inte i vårt land i modern tid, måste reaktionära myndigheter *förutsätta* ett syfte, även om inte detta kan bevisas. Då fastställandet av syftet i sådana fall uppenbarligen blir en fråga om politisk bedömning kommer lagen att kunna användas som ett tillhugge i den politiska dragkampen inom landet. Det betyder med andra ord, att innehavet av vissa offentliga uppgifter, som enligt lagen betraktas som helt legalt, kan åsamka innehavaren upp till två års straffarbete, därest man antar att *syftet* icke skulle vara legalt.

Denna invändning får en dubbel tyngd genom att man inte nöjt sig med att blott ange militära uppgifter, utan även »andra förhållanden», där man antar sig förutsätta ett motsvarande syfte, medtages. En medborgare, som fullt legalt intresserar sig för industriella och ekonomiska förhållanden, för transportväsen och farleder, för uppfinningar o. s. v. inkräktar därmed möjligen på frågor, som ha samband med rikets försvar. Med lagens formulering har åklagare och domstol en synnerligen vidgad ram för att utdöma spioneridomar.

Lika godtycklig blir den föreslagna paragraf 29 a i 8 kap. om förbud mot lögnaktiga uppgifter. Den nu gällande motsvarande paragrafen, som begränsade sig till sådana falska rykten och lögner, som kunde framkalla »fara för rikets säkerhet», skulle därmed kompletteras med skydd för »den allmänna ordningen» samt skydd mot befarat »förakt för offentlig myndighet eller annat organ som äger besluta i offentliga angelägenheter». De exempel, som kommittén valt för att bevisa nödvändigheten av en sådan lagstiftning, visar att det här gäller att komma åt kritiken av *sociala* missförhållanden av egenmäktig byråkrati och av oegentligheter. Som exempel för nödvändigheten av lagskyddet har kommittén återgivit den kommunistiska pressens rubricering av artiklar om illa behandlade fattiga och dess återgivande av fakta, som blottats genom statsrevisionen, liksom kommentarerna därav. Just denna exemplifiering visar, att det här går att klämma åt allt påtalande av oegentligheter. Ett sådant heligförklarande av ämbetsmän och institutioner ger både plats för godtyckliga bedömanden om vad som är ägnat att »väcka förakt» och öppnar möjligheterna för den allra bredaste reaktionära offensiv mot yttrande- och tryckfriheten. När man konstaterar detta försvaret man därför inte sådana *förkastliga medel* som att med medvetna lögner söka befordra sina mål.

Man frågar sig vad som kunnat föranleda regeringen att föreslå denna utvidgning av den 1906 skärpta så kallade svenska socialistlagen, 10 kap. 14 § av 1889. Kritiken av vissa institutioner är inget skäl för den skärpta lagstiftningen, som utgör ett angrepp på så väsentliga attribut för demokratin som yttrande- och tryckfriheten. Om respekten för offentlig myndighet inte kan upprätthållas med andra medel än skärpt polisövervakning,

munkorg och strafflagar, skulle detta bara tolkas som bevis för misstänkta förhållanden. Just den exemplifiering, som gjorts av kommittén för att motivera en sådan lagstiftning, visar dels hur svaga motiven för en sådan är, dels inger den oss den uppfattningen, att man vill slå vakt om vissa oegentligheter, som blott den offentliga kritiken kan komma till rätta med.

Den föreslagna § 9 a, 11 kap. strafflagen om skydd för sammankomster vore i princip ingenting att säga om, därest den begränsats till skydd för person och egendom. Då den emellertid inte ger ett verkligt skydd för församlingsrätten, som främst kränkes på andra sätt än det angivna och följaktligen bara riktar sig mot de spontana demonstrationer, som förekommit på några platser mot de nazistiska tysklakejerna, och då den lämnar den godtyckligaste tolkningsmöjlighet av begreppet »förargelseväckande», anse vi en på detta sätt utvidgad lagstiftning orimlig i all synnerhet som myndigheterna redan nu har mer än tillräckliga medel för att förhindra övergrepp i ena eller andra riktningen.

Vi har i annat sammanhang föreslagit, att de så kallade krigslagarna skall slopas, vilket ju också som bekant är en socialdemokratisk programpunkt, och kan följaktligen inte vara med om de förslag till skärpning av krigslagen, som regeringen framlagt.

Regeringens förslag att jämställa stencilerade med tryckta skrifter är en både uppseendeväckande skärpning och vakthållning kring gamla förhatliga och av socialdemokratien bekämpade strafflagar.

Då utskottet jämväl i samband med regeringspropositionen kommer att behandla övriga kommittéförslag i samband med väckta motioner och då därmed hela den s. k. socialistlagen och Staaflagarna 1906 i realiteten blir föremål för behandling, vill vi föreslå att dessa i stället för att skärpas äntligen bortrensas ur den svenska lagstiftningen.

I samband därmed protesterar vi mot den partiska sammanställning av material, som kommittén gjort. Skulle kommittén ha vinnlagt sig att söka exempel på olämpligt användande av det tryckta ordet skulle den ha gjort härresande upptäckter i exempelvis den samhällsbevarande högerpressen. Norrbottens länsstyrelse, för att ta ett exempel, som så eftertryckligt vill förbjuda den kommunistiska pressen, har ingenting att säga om den höger-tidning, Norrbottens Kuriren, ur vilken vederbörande förmodligen hämtar andlig stimulans. Vid vissa tillfällen har i nämnda tidning rena småmordspropagandan bedrivits. I nämnda tidning har man sålunda tillåtit sig uppmaningar att efter de bekanta Lappoexemplen förstöra Norrskens-flammans tryckeri. Statstjänarna ha framställts som en samling lättingar och arbetsförhållanden liksom befodringsförhållandena har framställts som prov på korruption och ohederlighet. Vi återger i minnet ett par citat, som skvallrar om de friheter man tar sig: Träffar jag en riktig revolutionär så lyfter jag på hatten innan jag med ett skott förpassar honom till de sälla jaktmarkerna. Ett annat: Skall vi kallas våldtäktsmän och banditer så låt

oss göra rätt därför. Uppmaning att »snöpa kommunister» och dylikt hör inte till de märkvärdigare i tidningens journalistik. Men sådant är uppenbarligen inte samhällsfientligt enligt kommitténs mening och naturligtvis inte hos de »politiskt neutrala» myndigheter, som nu i samhällsvårdens missbrukade namn pockar på undantagslagar.

I medvetande om att de föreslagna lagarna liksom hela utredningen främst bedömes ur *politisk* synpunkt, har vi inte ingått på en granskning ur juridisk synpunkt. Då vi, även om vi i detaljer inte skulle ha något särskilt att invända, av tidigare erfarenheter vet, att dylik lagstiftning i realiteten försvårar underklassens kamp för rättfärdigare samhällsförhållanden och därmed bevarar rikemännens privilegier, föreslår vi,

att riksdagen avslår proposition nr 234.

Stockholm i april 1936.

Hilding Hagberg.

J. H. Brädefors.
